

<https://doi.org/10.62837/2025.9.449>

MƏRCAN SABIR QIZI SOFIYEVA
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası,
Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu
Elmi işçi, dissertant
mercan.sofiyeva@mail.ru
ORCID NO: 0000-0001-5171-823X

CULIAN BARNES YARADICILIĞINDA SIMULYATIV VƏ HƏQIQI KIMLIK PROBLEMI

Xülasə

İngilis postmodern ədəbiyyatının tanınmış nümayəndələrindən olan Culian Barnesin ədəbi yaradıcılığı ingilis milli və dünyəvi dəyərləri özündə birləşdirir. Yazıcının yaradıcılığı tədqiqatçıların diqqətini hər zaman cəlb edib. C.Barnesin ədəbi yaradıcılığına həsr olunmuş bir sıra tədqiqatlar mövcuddur. Onun “İngiltərə, İngiltərə” romanı xüsusi maraq kəsb edir.

Romanda yazıçı ingilis kimliyinin komponentləri haqqında oxucusuna geniş mənzərə yaradır. Reallıq və simulyasiyanın köməyi ilə yazıçı milli dəyərlərin əhəmiyyətini vurğulamağa nail olur. İngilis maddi və mədəni dəyərlərinin köçürülməsi məsələsindən bəhs edən yazıçı elə eyni dövrün fransız filosoflarından biri olan Jan Baudrillardın “Simulyakr və Simulyasiya” nəzəriyyəsi ilə bəhrələnərək reallıq və simulyasiya olunmuş hadisələrin şüurumuzdakı gerçəkliklərə təsirindən danışır. Yazıçı bu nəzəriyyənin bir xalqın taleyinə tətbiq edilərsə, onun gələcəyinə necə təsir edəcəyinin bədii həllini açıb göstərir.

Romanın əsas ideyası həqiqi və simulyasiya olunmuş İngiltərənin ətrafında cərəyan edir və yazıçı iki eyni obrazın fərqli zaman və məkan kontekstində təsvirini təqdim edir. Gerçək İngiltərə və xəyal məhsulu kimi reallaşdırılmış İngiltərə. Yazıçı tarix, mif, adət-ənənə kimi milli vahidləri gerçək və illyuziya olunanın fonunda təqdim edir. Tədqiqatçılar romanın milli kimlik ideologiyasına xidmət etdiyini vurğulayır.

Roman üç hissədən ibarətdir. Keçmiş, mövcud indiki zaman və gələcək. Real olmayan, təxəyyül məhsulu olan bir İngiltərənin real İngiltərədən necə daha irəli keçməsinin təsvirini verir. Gerçək İngiltərəyə aid dəyərlərin digər məkana köçürülməsi identifikasiya prosesinə necə təsir etməyindən bəhs edir. Yazıçı qeyri-real olana insanların inandırılması, necə yalançı kimliyin real kimliyə çevrilə biləcəyi məsələsini irəli sürür.

Açar sözlər: İngilis ədəbiyyatı, Culian Barnes, “İngiltərə, İngiltərə”, reallıq, simulyasiya

GİRİŞ: İngilis postmodernist ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələrindən biri də Culian Barnsdir. İngilis əsilli yazıçı 1946-cı ildə İngiltərənin mərkəzi Losterdə doğulmuş, Londonda məktəbə getmiş, “Maqdalena” Oksford kollecini bitirmiş, Avropa dilləri üzrə təhsil almışdır. Hüquq təhsili olsa da bu ixtisasın dalınca getməmişdi. Bir müddət “Oksford Lügəti”nin redaksiyasında redaktor işləyir. Orada işlədiyi müddətdə həmin dövr ingilis ədəbiyyatının görkəmli simaları ilə tanış olur. Culian Barnsın ədəbiyyata gəlişi XX əsrin 70-80-ci illərinə təsadüf edir və o, romanlar, hekayələr, esselər müəllifi kimi yadda qalmışdır. Yazıçının ilk böyük həcmli romanı “Metroland” adlanır.

Metoroman janrının imkanlarına üz tutan yazıçı keçmiş, real zaman və gələcək arasında hadisələrin transformasiyalılığını bir üstünlüyə çevirmiş və romanlarında metofantastik abu-hava yaratmışdır. Lakin metofantastika yazıçıya ənənələrdən uzaqlaşmağa deyil, əksinə həmin ənənələrin daha da sıx izlənməsini təmin etmək üçün daha geniş imkanlar vermişdir. “Like such contemporaries as John Fowles, Salman Rushdie, and John Banville, Barnes conducts his revision of traditional modes of historical knowledge through a novelistic technique known as historiographic metafiction, a form which combines fictional reflexivity and historical narrative in order to expose the intrinsic discursiveness (and thus the concomitant ethical and epistemological limitations) of both genres.” [3.10]

Yazıçının dünya ədəbi tənqid nümayəndələri tərəfindən ən çox tədqiq olunan əsəri «A History of the World in 10 1/2 Chapters» (1989) adlanır və ədəbiyyat tənqidçiləri həmin romanı Britaniya postmodernizminin zirvəsi adlandırırlar. C.Barns yaradıcılığının kökləri hümanizm və millilik ideyalarından su içir. Onun yaradıcılığını səciyyələndirən əsas cəhətlərdən biri də ingilis ideoloji cəmiyyətinin süquta uğramasına baxmayaraq, bədii nümunələrdə yaratdığı qəhrəmanlarında “ideallara inanan insan” obrazının keyfiyyətlərini qoruyub saxlamağa nail olmuş, milli-mənəvi dəyərlər sisteminin görünürsüzlüyünü təmin etmiş, xüsusilə böhran dövründə itirilən bir çox milli-mənəvi keyfiyyətlərin əsərlərində qorunub saxlamışdır. C.Barnsın bədii yaradıcılığında dostluq, sevgi, güvən, ali dəyərlər sisteminin digər vacib komponentləri vahid halında qırmızı xəttlə keçir.

Lakin yazıçının əsas yaradıcılıq obyektı, ana xətti, açar xarakteri yaddaş məsələsidir. Bu yaddaş tarixin qabardılması, keçmişlə bağlı olan hadisələrin bədii ədəbiyyata transformasiyası, milli dəyərlərin ədəbiyyata daşınması kimi xarakterizə oluna bilər. Əgər yazıçının «Flaubert's Parrot» (1984), B «A History of the World in 10 1/2 Chapters», «England, England» (1998), «Arthur & George» (2005) və digər bu kimi əsərlərinə nəzər salsaq keçmişin əksini, hətta bəzi hallarda bədiiliklə yanaşı gerçək tarixi həqiqətləri görə bilərik. Yəni bu bir yazıçının təxəyyül oyunu deyil, gerçək tarixi yaddaşın bərpası kimi qiymətləndirilə bilər.

“İngiltərə, İngiltərə” romanı: C.Barns üçün milli kimlik və xüsusilə ingilischilik anlayışı müasir qloballaşan dünyada möhkəm bir özülə sahib deyil. Bu

məsələ yəni ingilischilik və onun qorunub saxlanması müasir dövr cərəyan edən hadisələrin fonunda yox olmaq və yaxud dəyişikliyə uğramaq təhlükəsi qarşısındadır. O bilir, dərk edir ki, keçmiş həqiqətlərin özülüdür və bu həqiqətlər kimliyi qoruyub saxlamaq üçün sağlam sütun rolunu oynaya bilər. Yazıçının həyat fəlsəfəsi yalnız həqiqətlərə söykənmək və beləliklə Avropa və dünyanın gerçəkliklərinin fonunda onları yaşada bilməkdir. Yazıçı XX əsrdə baş verən tarixi hadisələrin – II Dünya müharibəsinin və Britaniya imperiyasının süqutunun ingilis xalqının təfəkküründə, milli-mənəvi dəyərlər sistemində yaratdığı xaosu görür, özlərinin xalq kimi böyüklük obrazı haqda fikirlərinin necə alt-üst olduğunu anlayır.

Milli kimlik məsələsinin və dəyərlər sisteminin bərpası, qorunması, bədii ədəbiyyatda reallaşdırılması və həllini tapması yazıçının “İngiltərə, İngiltərə” romanında daha mükəmməl şəkildə təqdim olunmuşdur. Bu roman müasir ingilis ədəbiyyatında bir qədər satirik rənglərə ifadə olunan utopiya modelini özündə əks etdirmişdir. Belə ki, əsərdə tarixin gerçəklikləri, həqiqətlər və eyni həqiqətlərin simulyasiyası təqdim olunur.

Yazıçı müsahibələrinin birində “England, England” romanının ingilis kimliyinin aynasına çevrilməsi, təbii olaraq necə inkişaf edərək milli mədəniyyətinin təzahürünə çevrilməsi haqqında deyir: “the novel is concerned with what "you might call the invention of tradition". The novel incorporates a host of diverse traces of the English cultural past, including many myths and legends, juxtaposes competing versions of and discourses about Englishness, and explores the complexity of any account of a nation's organically grown cultural memory and identity”.

İngilis maddi və mənəvi mədəniyyətində itirilmiş dəyərlər yazıçını çox narahat edir. Elə onun öz təbirincə desək göynədir. Lakin mübarizə yolunu müəyyən edə bilməyən Barns elə həmin müsahibəsində vurğulayır: “It would be absurd, incredibly vain, to think you could somehow solve such problems either in a literary way or in a personal way by writing about them. But you write to tell stories and you write about themes that itch you. I don't think I'll stop itching. In this book it's myth, it's history, it's love, truth, integrity, stuff like that. And those have a lot of itch miles left” (5).

Jan Baudrillardın “Simulyakr və Simulyasiya” nəzəriyyəsi: Yazıçının yaradıcılığı köklərini milli ideyalara dayadığı qədər, sağlam fəlsəfi nəzəriyyələrə də əsaslanır. Müasir dövrün məşhur fransız filosoflarından biri Jan Baudrillard (1929-2007) adı postmodernizm və poststrukturalizm meylləri ilə xatırlanmaqdadır. Onun 1981-ci ildə ərsəyə gətirdiyi “Simulyakr və Simulyasiya” (“Simulacra and Simulation”) əsəri fəlsəfi traktıdır və gerçəklik və simvolik yardış arasındakı əlaqəni təhlil edir. Filosofun düşüncəsinə görə müasir postmodernist dövrdə “real” və “hiperreal” arasındakı cizgini müəyyənləşdirmək çox çətindir. Belə ki, “hiperreal” real olanın çox ustalıqla yenidən yaradılmış süni versiyasıdır. J.Baudrillardın fikrincə belə bir dünyada “simulyasiya” aktı və bunun nəticəsində yaranan “simulyakra”

reallığı alt-üst edəcək və əvəz edəcək. “Simulyakra” reallığı gizlətmir, yox etmir, reallığın özünə çevrilir.

C.Barnsın “İngiltərə İngiltərə” romanı da elə J.Baudrillardın “Simulyakr və Simulyasiya” nəzəriyyəsinin nəzəri əsasları və fəlsəfi aspektlərinə söykənən bədii həll nümunəsidir. Elə yazığın Simulyakr nəzəriyyəindən istifadə etməsi əsərdə öz fikri ilə ifadə olunmuşdur. “What is real? This is sometimes how I put the question to myself. Are you real, for instance — you and you?” Sir Jack gestured with mock courtesy to the room’s other occupants, but did not turn his head away from his thought. ‘You are real to yourselves, of course, but that is not how these things are judged at the highest level. My answer would be No. Regrettably. And you will forgive me for my candour, but I could have you replaced with substitutes, with ...simulacra, more quickly than I could sell my beloved Brancusi. Is money real? It is, in a sense, more real than you. Is God real? That is a question I prefer to postpone until the day I meet my Maker. Of course I have my theories, I have even, as you might say, plunged a little into futures” (1.32). Nümunədən də görüldüyü kimi yazıçı reallıq və simulyasiya arasında mövcud olan simulyakr halından bəhs edir və hətta Tanrının belə gerçək və ya simulativ varlıq olması sualını irəli sürür ki, Baudrillard da nəzəriyyəsinin elə ilk bölməsində Tanrının həqiqət və reallıq arasında mövcud olan varlıq olması sualını təhlil edir.

Romanın əsas ideyası İngiltərə və İngiltərəni simulyasiya edən Uayt adası ətrafında cərəyan edir. Həqiqi və simulyasiya olunmuş İngiltərə təqdimatına ikifərqli eyni zamanda bənzər obrazın fərqli zaman və məkan kontekstində təsvirini görürük. Gerçək İngiltərə və xəyal məhsulu kimi reallaşdırılmış İngiltərə. Bu məzmunun çıxış edərək yazıçı tarix, mif, adət-ənənə kimi milli vahidləri gerçək və illyuziya olunanın fonunda təqdim edir. Baudrillard Amerikadakı Disney Land əyləncə parkının ən ideal simulyakr nümunəsi kimi təhlil və təqdim edir. “The Hyperreal and the Imaginary Disneyland is a perfect model of all the entangled orders of simulacra. It is first of all a play of illusions and phantasms: the Pirates, the Frontier, the Future World, etc. This imaginary world is supposed to ensure the success of the operation. But what attracts the crowds the most is without a doubt the social microcosm, the religious, miniaturized pleasure of real America, of its constraints and joys” [2.12]. Türk tədqiqatçı Seyda Koçak da J.Baudrillardın bu nəzəriyyəsinin üzərində dayanaraq yazır: “Amerika’nın gerçəkliyinin ayrılmaz bir parçası olan Disneyland’e bir anlamda “küçük Amerika” demek mümkündür. Ancak burada, Baudrillardcı bakiş açısından şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır: Gerçək Amerika olan Disneyland midir, yoksa Amerika mıdır? Birbirinin içine geçmiş gerçekliklerden bunu anlamak olası değildir”[6.10].

Roman 3 hissədən ibarətdir. Birinci hissə “İngiltərə” yaxud “England” adlanır. Burada baş verən hadisələr Marta Kohreynin həqiqi xatirələrinə əsaslanır və real İngiltərədə baş verir. Bu fəsildə hadisələr qəhrəmanın nostalgia və travmalarla

yoğrulmuş uşaqlıq xatirələrinin əsasında inkişaf edir. Hadisələrin inkişaf xətti Martanın uşaqlığının ən böyük travmasını canlandırır, atası ailəni tərk edir və gedərkən gibində İngiltərənin əlli Krallığının təsvir olunduğu qur-poz pazzl parçalarından ən mərkəzi elementlərindən birini Stendfordu özü ilə aparır və bu boşluq fəsilin sonuna qədər dolmur və İngiltərənin mərkəzi, əsas, sütun dəyərlərinin itirilməsini simvolizə edir. İkinci hissə “İngiltərə, İngiltərə” yəni “England, England” adlanır. Bu fəsildə İngiltərənin simulyasiya olunma məsələsi ilə rastlaşırıq və əsərin digər qəhrəmanı Ser Cek Pitman obrazı elə burada qarşımıza çıxır. Yazıçı bu obrazı əsər haqqında müsahibəsində “megalomaniac billionaire entrepreneur” “dahilik maniyasına tutulmuş milyonçu iş adamı” kimi təqdim edir. Mister Pitman uğurlu və fantastic yaradıcı ideyalara malik bir iş adamıdır. İngiltərənin yeni formada yaradılmasına dair ideyası var. Bu layihə park tipli quruluşa malik Uayt adasıdır. Bu adada insanlar tarix və gerçəklik arasındakı sərhədlərin yox olmasının şahidi olurlar. Yazıçı bunu belə izzah edir: “The "creation of something completely false" is the creation by megalomaniac billionaire entrepreneur Sir Jack Pitman of an England theme park on the Isle Of Wight, which he buys for the purpose. The irritations of time and distance (for tourists) disappear; within a few square miles they can see Stonehenge, watch Robin Hood battling it out with the Sheriff of Nottingham (though as a sop to contemporary sensibilities, Maid Marian is a born-again feminist); spend the evening with Dr. Johnson waxing cynical in the Cheshire Cheese, or shop at Harrods, conveniently sited in the Tower Of London. And then, of course, there's the royal family in a scaled-down version of Buckingham Palace” (5).

Həqiqi və simulyativ gerçəklik: Məhs elə bu fəsildə İngilis kimliyinin sütun elementlərindən biri ada vahidi əsərə daxil olur. Adada ingilis dəyərlərinin, abidələrinin, qalalarının, flora və faunasının, musiqi, idman, hətta məşhur insanların belə simulyasiyası təqdim olunmuşdur. Demək olar ki, “ingilis” dedikdə bu ideologiyayı ehtiva edən hər bir vahidi həmin adaya transfer etməklə bütün turistlərin, miqrantların, gəlmələrin diqqətini o adaya yönəltmək əsas ideya və məqsəd kimi düşünülmüşdür. Əsərin qadın qəhrəmanı Marta isə bu proyektə reallaşdıran komandanın əsas üzvlərindən biridir. Romanın ikinci hissəsində Uayt adası layihəsini reallaşdırmaq üçün rəhbər Cek Pitman respondentlər arasında sorğu keçirmələrini tələb edir və onların İngiltərə və “ingilislik sizin üçün nə deməkdir” sualına cavab vermələrini layihə əməkdaşlarına tapşırır. Sorğu keçirilərkən yazıçı respondentlərin dili ilə bir çox tarixi məqamları qabardır, İngiltərə tarixinin ən qiymətli səhifələrini işıqlandırır. Bu sorğunun nəticəsi olaraq yazıçı ingilicilik elementlərinin tam siyahısını respondentlərin dilindən bəndlər əsasında romana daxil edir. Bu siyahıda biz yalnız ingilisiyi təmsil edən mənəvi-tarixi vahidlərə deyil, həmçinin maddi mədəniyyət abidələrinə, coğrafi mövqeyindən doğan flora və fauna elementlərinə, təbiətindəki özünəməxsus coğrafi elementlərə və sairə məzmununda 50

fərqli vahidə rast gəlirik. İngilislərin səturları və köməkçi elementlərinin hər birini bu siyahıda görmək mümkündür. Siyahını olduğu kimi təqdim edirik.

1. Royal Family – Kral ailəsi
2. Big Ben/ Houses Of Parliament – Biq-Ben/ Parlament Binası
3. Queen Victoria – Kraliça Viktoriya
4. God Save The King/ Queen – Tanrı kralı/kraliçanı qorusun
5. Robin Hood And His Merrie Men – Robin Hood və onun Şən Nəfərləri
6. Shakespeare – Şekspir
7. Imperialism – İmperializm
8. Oxford/ Cambridge – Oksford/ Kembridc
9. Alice In Wonderland – Alisa sehr aləmində
10. Battle Of Britain – Britaniya müharibəsi
11. Stonehenge – Stounhenç (daş abidələr)
12. Winston Churchill – Üinston Çerçil
13. Union Jack – Briyaniya bayrağı. (Qədim ingiliscədə “Dənizçilər birliyi”)
14. Cup Of Tea/Devonshire Cream Tea – Bir fincan çay/Devonşir qaymaqlı çayı
15. Breakfast – Qəhvəaltı
16. Gardening – Bağçılıq
17. Manchester United Football Club – Mançester Yunaytid futbol klubu
18. Francis Drake – Frensis Dreyk (Dəniçi, səyyah, dəniz qulduru)
19. Magna Carta (86-88) – Magna Karta (1215-ci ildə imalanan müqavilə)
20. Marks & Spencer
21. Class System – Sınıf sistem
22. Cricket – Kriket
23. West End – Vest end (Londonun Qərb ucu)
24. Times Newspaper – Tayms qəzeti
25. BBC – BBC
26. Thatched Cottages – Saman tavanlı koteclər
27. Beefeaters/ Tower Of London – Mühafizlər / London qalası
28. Flagellation/ Public Schools – Qamçılama / Dövlət məktəbləri
29. Wembley Stadium – Uembli Stadionu
30. Pubs – Publar (spirtli içkilər olan məkan)
31. A Robin In The Snow – Qarda Robin quşu
32. White Cliffs Of Dover – Doverin Tabaşir qayaları
33. Snobbery – Qar giləmeyvəsi
34. Phlegm/ Stiff Upper Lip – Təkəbbür, Burnunu həmişə dik tutmaq
35. Shopping – Alış-veriş
36. Marmalade – Marmelad
37. London Taxis – London taksiləri

38. Bowler Hat – sivri şapka (ingilis papağı)
39. Tv Classic Serials – Klassik televiziya serialları
40. Harrods – Harrods (Londonda lyuks brendlər satılan ticarət mərkəzi. 1834)
41. Double-Decker Buses/ Red Buses – İkimərtəbəli Avtobuslar / qırmızı avtobuslar
42. Hypocrisy – Riyakarlıq
43. Perfidy/ Untrustworthiness – Xainlik / Güvənsizlik
44. Half-Timbering – Yarı-taxta tikililər
45. Homosexuality – Homoseksuallıq
46. Trooping The Colour – Rənglərin birləşməsi (britaniyada hərbi parad. 1748)
47. Whingeing – Narazılıq
48. Beer/ Warm Beer – Pivə / İllıq pivə
49. Emotional Frigidity – Emosional frigidlik (soyuqluq)
50. Not Washing / Bad Underwear – Yuyulmamış / Çirkli alt paltar

Siyahı hətta əsərlə tanış olmayan bir oxucuda belə ingilis dəyərləri haqqında tam təsəvvür yarada bilmək iqtidarındadır. Siyahıya yalnız milli keyfiyyətlərin müsbət komponentləri deyil, həmçinin mənfi cəhətləri ilə də rastlaşmaq olar. Bu ingilis xalqı haqqında doğru və yanlış xüsusiyyətləri haqqında təfəssilatlı mənzərənin təqdim olunmasına xidmət edir. Türkiyəli tədqiqatçı Emre Kara məhz bu siyahını təhlil edir və yazır: “The information accumulated through these studies becomes a —list that claims to summarize and encompass what England and Englishness mean. The word —list alone shows the fragmentary, conceptualized, categorized, classified and narrated nature of the perception of nation. It shows the obsession with analysing, limiting, concretizing (and thereby killing) abstract notions for the sake of a sense of completeness or wholeness. A quote from the novel on this issue is quite revelatory: —Martha did not understand all the words, and very few of the instructions, but something about the lists – their calm organisation and their completeness – satisfied her. This sentence perfectly summarizes humanity’s obsession with listing: Such an obsession has a pragmatist, utilitarian agenda. It gives people the soothing feeling that the universe is organized and complete”[4.42].

Qoca İngiltərə obrazı: Baudrillardın stimulyasiya nəzəriyyəsiəndən istifadə edərək Simulyakr elementlərini əsərin mərkəzinə daşıyan yazıçı bu nəzəriyyənin irəli sürdüyü ideya əsasında parallel dünyalarda, məkanlarda simulyasiya olunmuşun reala təsirini – yəni tarixə, millətə, kimlik yaddaşına, mif və ənənələrə təsirini göstərməyə çalışmışdır. Müəllif real olmayanın real olan üzərində hətta üstünlük əldə edə biləcəyini, qələbə çala biləcəyini iki müxtəlif obrazın – “Qoca İngiltərə” yəni həqiqi olan və simulyativ İngiltərə obrazlarında göstərir. Sonuncu fəsil “Anqlia” adlanır. Bu fəsil 10 illiklər sonranı yəni gələcəyi təsvir edir. Artıq Marta yaşa dolub, qocalıb, imitasiya olunmuş İngiltərədən, yəni Uayt adasından vətənə, əsl İngiltərəyə

qayıdır. O, burada hər şeyin necə dəyişdiyinin şahidi olur. Uayt adası inkişaf etdiyi müddətdə gerçək İngiltərə inkişaf etməmiş, əhalisinin sayı azalmış, adı və sıradan bir aqrar fəaliyyətlə məşğul olan ölkə kimi təsvir edilir. Burada yazıçı Martanın birinci fəsildə olan xatirələrinə müraciət edir. Şən xoşbəxt kəndli həyatı, “kəndli” yarmarkaları, xoşbəxt və firavan əhalinin təşkil etdiyi festivallar. Unutmaq olmaz ki, ingilisciliyin əsas meyarı “Merrie, old England” anlayışının təməlini xoşbəxt kəndli həyatı, kəndlilər kiçik kənd evləri, onların gül-çiçəklə, ağaclarla sıx bəzənmiş həyatı, çay mərasimləri, şən və əyləncəli rəqsləri təşkil edir. Yazıçı Martanın xatirələri və hadisələrin yekununu keçmişin həsrəti, xiffəti və xatirələrin nastolgiyası üzərində qurur. Martanın son günlərini onun xatirələrinin əhatəsində təsvir edir. Yazıçı “Old Marry England” obrazı vasitəsilə məsələnin bədii həllini tapır və “xoşbəxt İngiltərə”nin qayıdışını xalqın mənəvi böhrandan xilasının yeganə yolu kimi təqdim edir.

Nəticə: Bütün sadalananlardan görürük ki, adanın modelləşdirilməsi dar bir anlayış deyil, İngiltərə obyekt kimi seçilmiş və onun bütün vahidləri bu ekiz adada cəmləndirilmişdir. Buradan yazıçının digər bir ideyası doğur. Milli kimliyin yaranması unikal xarakter daşıyırmı? Həqiqi milli kimlik və həqiqi bazaya söykənərək süni yaradılmış milli kimlik arasında nə kimi fərq var? Həqiqi vahidlər bazası əsasında yaranmış süni milli kimlik əsl milli kimlik kimi qəbul edilə bilərmə? Bütün bu sualların cavabını yazıçı əsərin inkişaf mərhələləri üzrə bir-bir açır. Belə ki, əsərin ikinci hissəsində süni şəkildə yaradılan Uayt adası gerçək İngiltərəni qabaqlayır, Onun bütün istiqamətlərdə önünə keçir. İmitasiya reallığa qalib gəlir və süni yaradılmış adada təsvir olunan kimlik elementləri əsl İngiltərənin, Qoca İngiltərənin təsvirindən daha əhəmiyyətli xarakter alır. Yazıçı qeyri-realın real üzətindəki qələbəsini nümayiş etdirərək, simulyativ həqiqətlərin yeni həqiqi gerçəkliyə çevrilməsinin mükəmməl ədəbi priyomla mümkünlüyünü nümayiş etdirir. Belə ki, bir zaman yaradılan bu süni ada artıq bir əyləncə, park, nümayiş yeri deyil, ayrıca kimliyi, dəyərləri olan ölkə kimi qəbul olunur və gerçək İngiltərənin varlığını təhlükəyə atır. Buradan yazıçının əsas ideyası ortaya çıxır. Milli dəyərləri təşkil edən vahidlər xalqın milli-mənəvi dəyərlər sistemindən qoparılsa, o xalq məhv olmaq təhlükəsi ilə üzbəüz qalacaqdır. Gerçək İngiltərə və Uayt adasının timalındakı nümunədə təqdim olunduğu kimi.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Barnes Julian. England, England. New York. Vintage international, 1999. 276 pages.
2. Baudrillard, Jean. Simulacra and simulation. Translated by Sheila Faria Glaser University of Michigan Press. 1994.168 pages.
3. Bruce Sesto. Language, history, and metanarrative in the fiction of Julian Barnes. New York : Peter Lang, 2001. 138 page

4. Emre Kara. An Analysis Of Julian Barnes' *England, England & Kazuo Ishiguro's Never Let Me Go* In The Light Of Jean Baudrillard's *Simulacra And Simulation*. A Thesis Submitted To The Graduate School Of Social Sciences Of Middle East Technical University. The Department Of English Literature 2019. 128 pages. <https://www.irishtimes.com/culture/inventing-england-1.190953>

5. Julian Barnes in Penelope Denning, "Inventing England" *The Irish Times* 8.9.1998, an Interview about his novel *England, England*.

6. Seyda Kocak. Jean Baudrillard Ve Simülasyon Kuramı. Hacı Bayram Veli Üniversitesi https://www.academia.edu/7369795/Jean_Baudrillard_ve_Sim%C3%BClasyon_Kuram%C4%B1

Marjan Sabir Sofiyeva

THE PROBLEM OF SIMULATED AND REAL IDENTITY IN THE WORK OF JULIAN BARNES

Abstract

The literary works of Julian Barnes, one of the well-known representatives of English postmodern literature, combines English national and secular values. The writer's work has always attracted the attention of researchers. There are a number of studies dedicated to the literary work of J. Barnes. His novel "England, England" is of particular interest. In the novel, the writer creates a broad picture for the reader about the components of English identity. With the help of reality and simulation, the writer manages to emphasize the importance of national values. Speaking about the issue of the transfer of English material and cultural values, the writer uses the theory of "Simulacra and Simulation" of Jean Baudrillard, one of the French philosophers of the same era and talks about the impact of reality and simulated events on the realities in our world. The writer reveals and shows the artistic solution of how this theory and emphasizes the results on the fate and future of a nation. The main idea of the novel revolves around real and simulated England, and the writer presents a description of two identical images in different contexts of time and space. Real England and England realized as a product of imagination. The writer presents national units such as history, myth, and tradition against the background of the real and the illusory. Researchers emphasize that the novel serves the ideology of national identity. The novel consists of three parts. Past, present, and future. It describes how an unreal, imaginary England goes further than the real England. It talks about how the transfer of values related to real England to another place affects the identification process. The writer raises the issue of convincing people of the unreal, how a false identity can turn into a real identity.

Keywords: English literature, Julian Barnes, "England, England", reality, simulation

Rəyçi: Fil. elmləri doktoru, dosent Lyudmila Səmədova